

Julkisuusratkaisut 2000–2010

Hallinto-oikeuksien ja ylimpien laillisuusvalvojen ratkaisuja julkisuuslain soveltamisesta ja tietopyyntöjen käsittelystä viranomaisessa.

Ratkaisut on aiemmin julkaistu vuonna 2010 Jyväskylän yliopiston koulutus- ja tutkimussivustolla osana [Julkisuuslaki.fi](#)-portaalia. Sivustolla tehtyjen teknisten muutosten seurauksena ratkaisut on siirretty laajempaan Julkisuusratkaisut-sivustoon.

Julkisuuslain tavoitteet

Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999) avaa journalisteille ja myös muille tietoa tarvitseville hyviä mahdollisuuksia päästä tutustumaan erimuotoisiin viranomaisaineistoihin.

Lain tarkoituksena on toteuttaa avoimuutta ja hyvää tiedonhallintatapaa viranomaisten toiminnassa. Laki antaa lisäksi yksilöille ja yhteisöille mahdollisuuden valvoa julkisen vallan ja julkisten varojen käyttöä. Laki myös parantaa mahdollisuuksia vaikuttaa julkisen vallan käyttämiseen ja valvoa omia oikeuksia ja etuja.

Laki korostaa julkisuuden ensisijaisuutta ja salassapidon poikkeuksellisuutta. Lakia sovelletaan kaikkeen julkisen vallan käyttöön riippumatta viranomaisen muodollisesta roolista. Suomessa ei erillistä ”julkisuusviranomaista”, vaan säännösten soveltamisvastuu on kullakin viranomaisella erikseen. Erimuotoinen viranomaisaineisto on välineneutraalia. Kyseeseen voivat tulla niin paperiset kuin sähköisessäkin muodossa olevat tekstit ja kuvat kuten ratkaisut, valmisteluasiakirjat, viranomaiselle toimitetut tai toiminnan yhteydessä laaditut asiakirjat, rekisterit ja rekisteritiedot.

- [1. julkisuusperiaate](#)
- [2. lain tarkoitus ja soveltaminen](#)

Oikeus tietoon

Jokainen voi saada tietoa ehdottoman julkisuuden piiriin kuuluvista viranomaisaineistoista. Asianosaisjulkisuuden pohjalta henkilöllä on oikeus saada tietoa hallintoasiassa kertyneestä viranomaisaineistosta. Käsittely- eli kokousjulkisuus mahdollistaa hallintoelinten päätösten seurannan. Kokoukset ovat tosin julkisia vain tärkeimpien päättävien elinten kohdalla. Tiedon saamisen kannalta olennaista on, että tietopyynnön kohteena on laissa määritelty viranomainen ja sen hallussa oleva viranomaisen asiakirja.

- [3. viranomainen](#)
- [4. viranomaisen asiakirja](#)
- [5. ei-asiakirja](#)
- [6. viranomaisrekisterit](#)
- [7. asiakirjan julkistuminen](#)
- [8. yleinen tiedonsaantioikeus](#)
- [9. asianosaisen tiedonsaantioikeus](#)
- [10. viranomaisen tiedonsaantioikeus](#)

Salassapito

Viranomaisen asiakirja on pidettävä salassa, jos se tai sen sisältämät tiedot on määrätty lain nojalla salassa pidettäväksi. Tietoja ei saa tällöin kertoa myöskään suullisesti.

Salassapidolle voidaan erottaa neljänlaisia intressejä. Yleistä intressiä on tarkoitus suojata Suomen kansainvälisissä suhteissa, rikosten ehkäisemisessä, selvittämisessä ja syytteen saattamisessa, viranomaisvalvonnan toteuttamisessa, yleisen turvallisuuden säilyttämisessä, valtion tulo-, finanssi-, raha- ja valuuttapolitiikassa sekä luonnonarvojen kohdalla. Julkisyhteisön intressiä koskevat suojan kohteet liittyvät julkisyhteisön liiketoimintaan, liike- ja ammattisalaisuuteen sekä julkisyhteisön työnantajana ja neuvotteluosapuolena ja oikeusriidan osapuolena. Yksityistä intressiä toteuttavat suojat yksityiselämälle ja yksityisyydelle, liike- ja ammattisalaisuudelle ja yksityiselle elinkeinotoiminnalle. Sekä yksityistä että yleistä intressiä tukevat tutkimus- ja kehitystyön sekä opetuksen suojaamiseen, rahoitus- ja vakuutusjärjestelmien luotettavuuteen ja toimivuuteen sekä pääoma- ja rahoitusmarkkinoiden toimivuuteen liittyvät salassapitoperusteet.

- [11. salassapidon soveltaminen](#)
- [12. salassapidon päätyminen](#)

13. kansainväliset suhteet
14. euroopan unioni
15. valtion turvallisuus
16. maanpuolustus
17. turvajärjestelyt ja poikkeusolot
18. rikostutkinta
19. oikeudenkäynti
20. rahoitusmarkkinat
21. liike- ja ammattisalaisuus
22. viranomaisen edunvalvonta
23. viranomaisen valvonta ja tietohuolto
24. yksityisyyden suoja
25. taloudellinen asema
26. sosiaali- ja terveydenhuolto
27. soveltuvuusarviointi ja opetus
28. testit, tutkimus, luonnonarvot
29. turvakielto ja turvapaikka

Tiedonsaanti

Julkisuuslain tarkoitus ja julkisuusperiaate asettavat omia edellytyksiään viranomaisaineistojen luovuttamiselle käytännössä. Viranomaisten olisi otettava huomioon kansalaisten tiedonsaantioikeudet, eikä tietojen luovuttamisella saisi asettaa rajoituksia enempää kuin on välttämätöntä. Rajoituksilla olisi lisäksi oltava laissa säädetty peruste. Aineistojen luovuttamisessa ei ole merkitystä esimerkiksi viranomaisen sisäisillä määräyksillä tai ohjeilla tai viranomaisten keskinäisillä sopimuksilla.

Tiedonpyytäjien on lisäksi kohdeltava tasapuoliseksi. Hyvä tiedonhallintatapa edellyttää, että tiedot ovat saatavilla ja käytettävissä. Viranomaisen erillisestä tiedottamisvelvollisuudesta on säädetty julkisuuslain ohella hallintomenettelylakissa ja kuntalaissa. Julkisuuden toteuttaminen kuuluu myös virkavelvollisuuden piiriin, ja viranhaltija voidaan tuomita, jos hän ei anna julkista asiakirjaa sitä pyytävälle.

30. tietopyyntö
31. tietojen luovutus
32. salassapidettävät tiedot
33. hyvä tiedonhallintatapa
34. rekisteritiedot
35. tiedotusvelvoite
36. tietoaaineistojen tuottaminen
37. tiedon hinta
38. lainvastainen menettely
39. muutoksenhaku

Euroopan unionin oikeusasiamies

Kansainvälistä yhteistyötä koskevien viranomaisaineistojen julkisuutta sääntelee omalta osaltaan Euroopan unionin lainsäädäntö ja Suomen jäsenyys unionissa. Euroopan unionin oikeusasiamies on tehnyt ratkaisuja ja ottanut kantaa EU-asiakirjoja koskeviin tietopyyntöihin.

40. unionin julkisuusperiaate

41. unionin jäsenmaat

42. rikostutkinta (EU)

43. unionin sisäinen toiminta

44. EU:n oikeusasiamiehen toimivaltuus